

**แผนงานยุทธศาสตร์การพัฒนาคงคนตลอดช่วงชีวิต
: การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส และ
การดูแลสุขภาพระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน**

Long Term Care

**กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข**

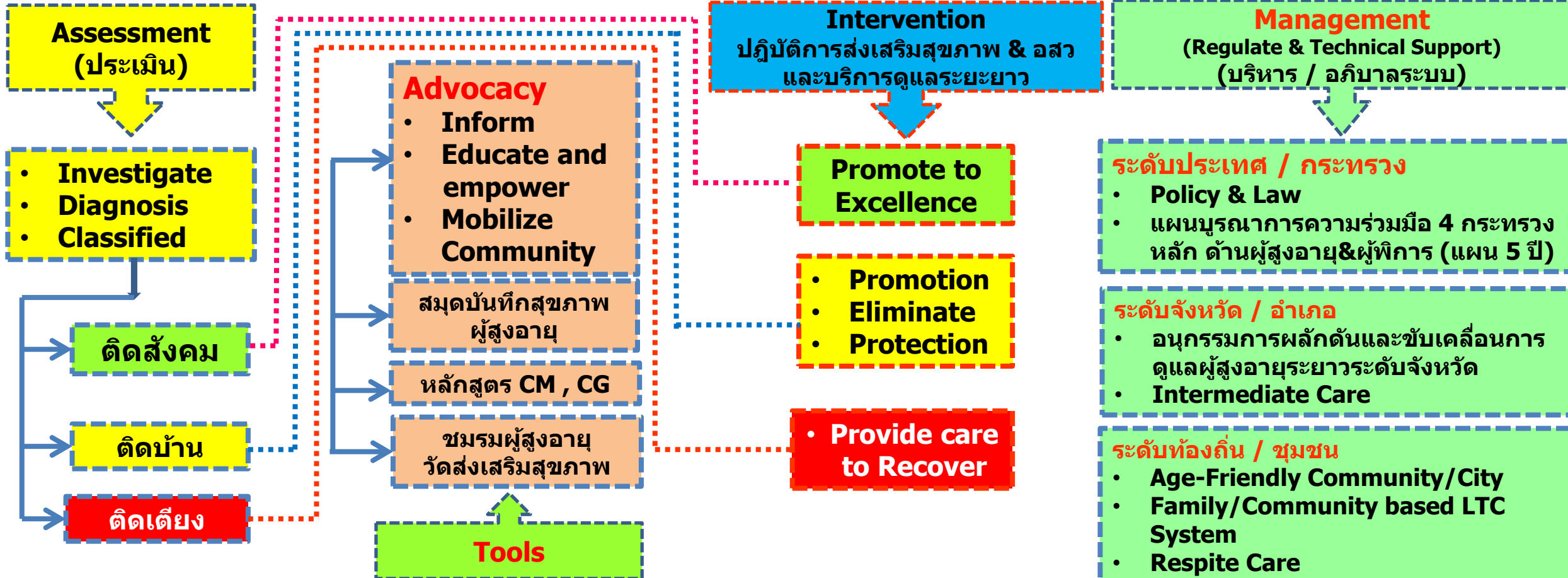
ระบบการดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส และการดูแลสุขภาพระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน

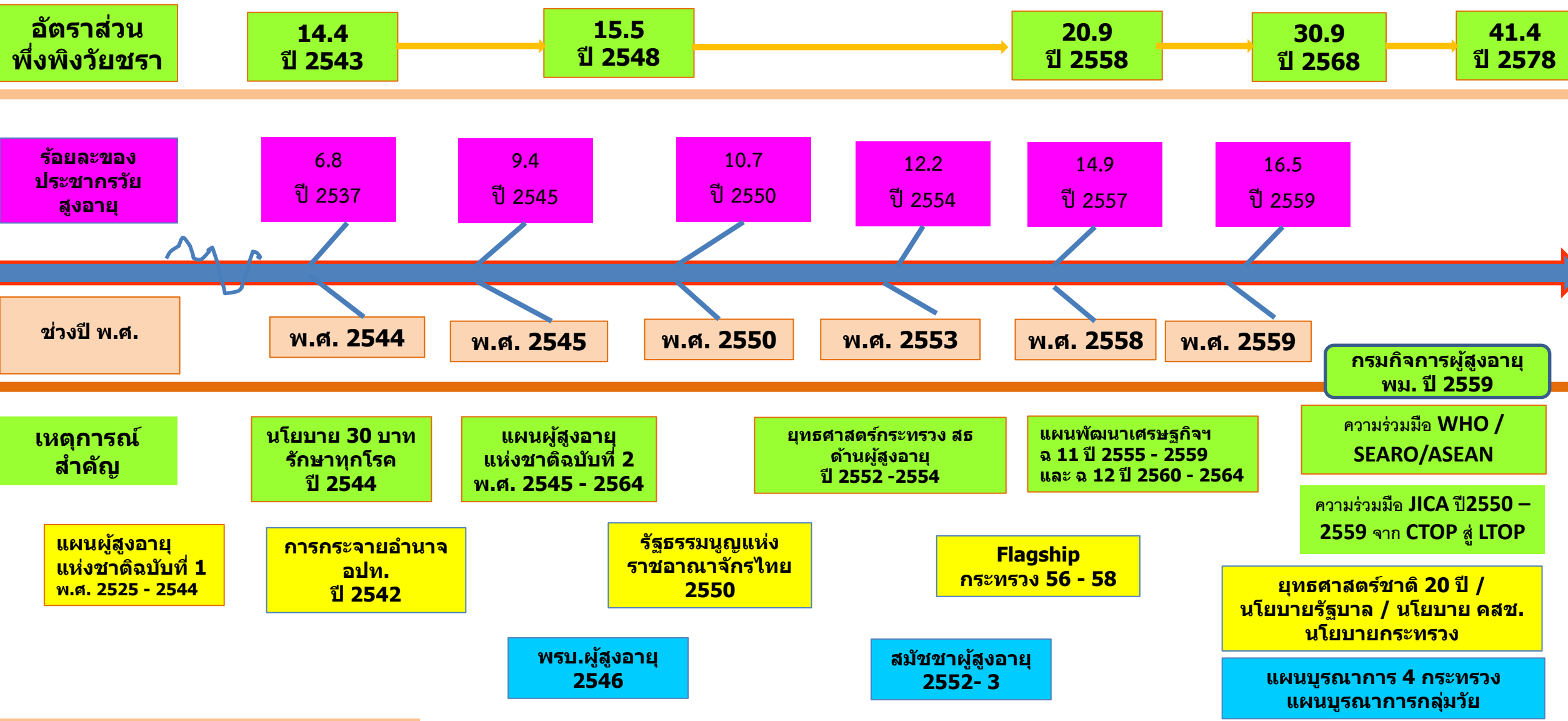
ATIM

GOAL
LE = 80 Year
HALE = 72 Year

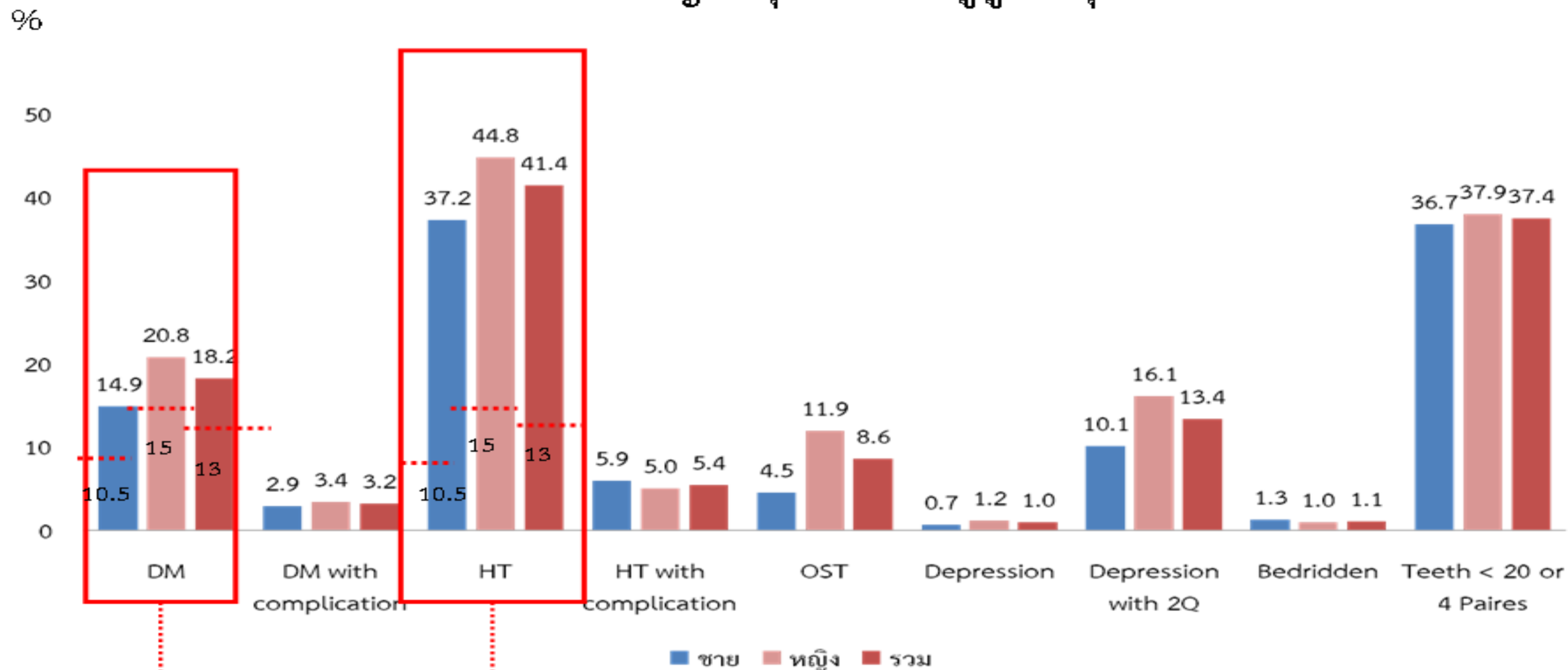

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรกลุ่มวัยผู้สูงอายุ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2557 และ สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย

สถานการณ์ปัญหาสุขภาพในผู้สูงอายุ

โรคร่วมเบาหวานและความดันโลหิตสูง 13% (ชาย 10.5% หญิง 15%)

ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการเฝ้าระวังดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส และการดูแลสุขภาพระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน

Risk

Prevention

Health outcomes

Determinants

Behaviors

Program response

Morbidity/Mortality

Event-based

- 1) สังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ มีผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 16.5 อีก 5 ปีข้างหน้า (2564) จะเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ มีผู้สูงอายุ ร้อยละ 20 ซึ่งมีผลกระทบทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ
- 2) ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบบริการสุขภาพเพียง ร้อยละ 56.7 ขาดระบบการดูแลแบบ Intermediate care พบว่ายังมีน้อยมาก
- 3) ผู้สูงอายุอยู่คนเดียว 6 แสนคน หรือ ร้อยละ 7.7 และอยู่ลำพังกับคู่สมรส 1.3 ล้านคน หรือร้อยละ 16 ในปี 2555
- 4) การประเมินคัดกรอง ADL และการ ประเมินคัดกรองภาวะสุขภาพเบื้องต้น ยังไม่ครอบคลุม
- 5) มีคนพิการมากถึง 1.5 ล้านคน และพบว่า คนพิการอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวน 781,290 คนหรือร้อยละ 49.25
- 6) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว เป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้น
- 7) ความเป็นสังคมเมืองเพิ่มขึ้น

- 8) มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ เพียงร้อยละ 26.7 ประกอบด้วย
 - 1.พฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 15 – 30 นาที
 - 2.รับประทานผัก ผลไม้เป็นประจำทุกวัน
 - 3.ดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว
 - 4.ไม่สูบบุหรี่ /ไม่สูบบุหรี่
 - 5.ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ แอลกอฮอล์ (เช่น) สุรา เบียร์ ยาตองเหล้า)

- 9) มีพื้นที่ใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ หรือ 4 คูศบ เพียงร้อยละ 37.4

- 10) ผู้สูงอายุ 1 ใน 2 คน อ้วนและเป็นโรคอ้วน

- 11) พัฒนาระบบข้อมูล และระบบการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลช่วยเหลือในชุมชน
- 12) ส่งเสริมป้องกัน สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ของผู้สูงอายุ โดยกลไก ชมรมผู้สูงอายุ /โรงเรียนผู้สูงอายุ และ (อสค.)
- 13) พัฒนาระบบการประเมินคัดกรองเพื่อส่งเสริมสุขภาพปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ
- 14) วางระบบการบริหารจัดการทั้งส่วนกลาง และระดับพื้นที่
 - ออกกฎระเบียบ
 - จัดทำคู่มือแนวทาง/
 - มาตรฐานการดำเนินงาน
- 15) พัฒนาบุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพ
 - อบรม Care manager/Caregiver และ อาสาสมัครแกนนำประจำครอบครัว
 - M&E
 - Intensive monitoring

- 16) มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ ระยะยาว (ตำบล Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ หมายถึง มีการดำเนินงานครบองค์ประกอบ 6 ข้อ ดังนี้
 1. มีระบบการประเมินคัดกรองปัญหาสุขภาพ และมีข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือระยะยาว
 2. มีชมรมผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ
 3. มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ(Care giver) หรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
 4. มีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน ที่มีคุณภาพ(Home Health Care) จากสถานบริการสู่ชุมชนโดยบุคลากรสาธารณสุขและ ทีมสหวิชาชีพ
 5. มีบริการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในระดับตำบล
 6. มีระบบการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง โดยท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วม และมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan)
 7. มีคณะกรรมการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุที่มี ภาวะพึ่งพิงในชุมชนหรือคณะกรรมการกองทุน

- 17) อุบัติเหตุหกล้ม เพราะ สภาพแวดล้อม ในบ้านและ นอกบ้าน
- 18) ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ขาดผู้ดูแล

มาตรการ

1. การมีส่วนร่วมในสังคม (Social Participation)

- ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบการบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2. ความมั่นคงปลอดภัย (Secure)

- ครอบคลุมอบอุ่น มั่นคง ส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวเตรียมความพร้อมเข้าวัยสูงอายุ
- Aged friendly communities/cities
- การประกันรายได้ และกองทุนสวัสดิการชุมชน
(ส่งเสริมการฝึกอาชีพ, รัฐจัดให้กองทุนสวัสดิการชุมชน, เบี้ยยังชีพ)

3. สุขภาพแข็งแรง Strong(Health)

- พื้นฟูสมรรถภาพ ใน รพ.สต.ทั่วประเทศ
- คลินิกผู้สูงอายุ งานกายภาพบำบัด ทุก รพ. ทั่วประเทศ เชื่อมโยงกับศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุพึ่งพิงระยะยาว(LTC) แบบบูรณาการโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ
Care manager/Caregiver และ อาสาสมัครแกนนำประจำครอบครัว

ผู้สูงอายุคือหลักชัยของสังคม

การขับเคลื่อนการบูรณาการความร่วมมือ 4 กระทรวง

(กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข)

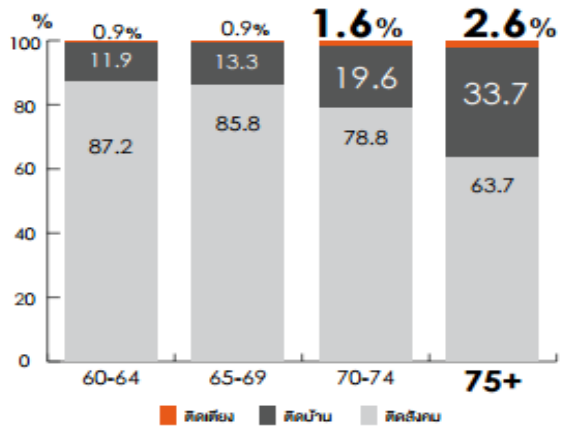
การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ในช่วงวัยผู้สูงอายุ

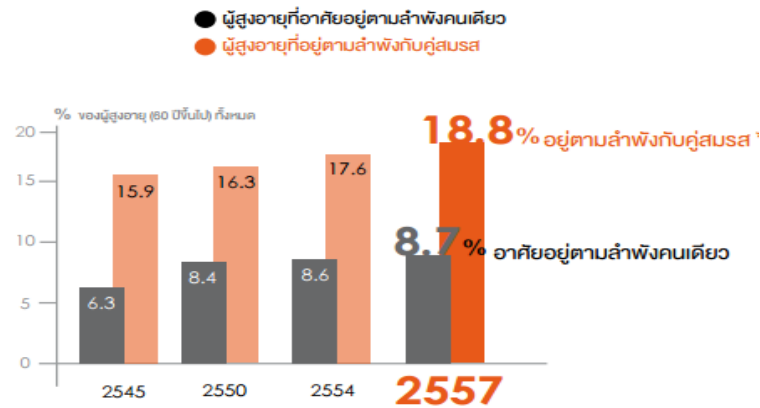
สถานการณ์

สังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีผู้สูงอายุจำนวน 10.8 ล้านคน หรือร้อยละ 16.5 ผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง ประมาณร้อยละ 20 อยู่คนเดียว จำนวน 6 แสนคน หรือร้อยละ ๗.๗ ร้อยละ ๙๕ เจ็บป่วยด้วยโรคและปัญหาสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์เพียง ร้อยละ ๒๖ มีภาวะสมองเสื่อม ร้อยละ ๑๒.๔ และ เข้าถึงระบบบริการร้อยละ ๕๖.๗

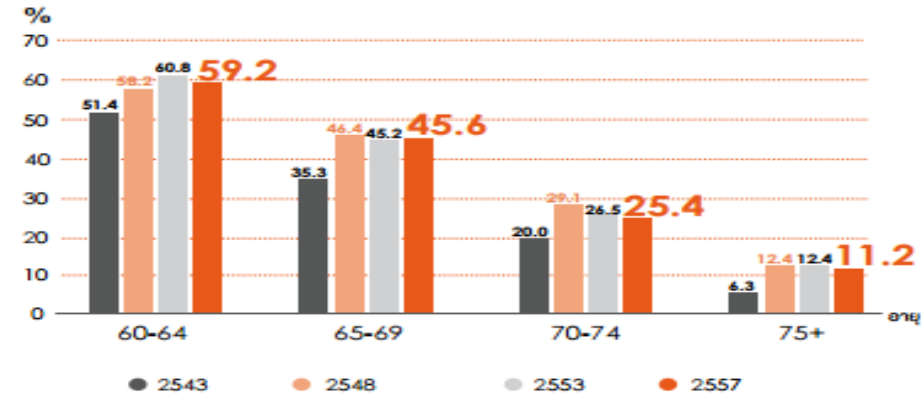
ความสามารถของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมประจำวัน จำแนกตามกลุ่มอายุ

ที่มา: การสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุไทย ปี 2556 ภายใต้แผนงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและผู้พิการ กรมอนามัย สธ.

ที่มา: สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย ปี 2545, 2550, 2554 และ 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ที่มา การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี 2543, 2548, 2553 และ 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

วัตถุประสงค์

1

เพื่อให้มีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ มาตรการ และตัวชี้วัด การบูรณาการความร่วมมือ 4 กระทรวงในการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในช่วงวัยสูงอายุที่สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

2

เพื่อให้มีแผนบูรณาการในลักษณะเชื่อมโยงของหน่วยงานใน 4 กระทรวงในการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในช่วงวัยสูงอายุ ในระยะเวลา 5 ปี (2560-2564) เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

3

เพื่อเสนอแผนการบูรณาการความร่วมมือ 4 กระทรวงในการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในช่วงวัยสูงอายุ เสนอต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและร่วมกันขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมาย “ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ ดำรงชีวิตประจำวันได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี”

ยุทธศาสตร์ที่ 1

มีส่วนร่วมในสังคม
Social Participation

มาตรการ

ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบการบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบการบูรณาการ **setting** เชิงโครงสร้าง/การจัดการและงบประมาณ และเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมร่วมกันของทุกกระทรวง

ยุทธศาสตร์ที่ 2

ความมั่นคงปลอดภัย
Secure

มาตรการ

ครอบครัวอบอุ่น มั่นคง

Aged friendly communities/cities

การประกันรายได้ กองทุนการออมแห่งชาติ และกองทุนสวัสดิการชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3

สุขภาพแข็งแรง
Strong

มาตรการ

ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์

พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
(Long Term Care)

การพัฒนาคลินิกผู้สูงอายุคุณภาพ

